

Rolnummer 815
Arrest nr. 84/95 van 14 december 1995

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 15*bis* van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden, gesteld door het Arbeidshof te Antwerpen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters L. De Grève en M. Melchior, en de rechters H. Boel, G. De Baets, E. Cerexhe, A. Arts en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter L. De Grève,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 18 januari 1995 in zake de Rijksdienst voor Pensioenen tegen L. Van der Aa, heeft het Arbeidshof te Antwerpen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden - in deze wet ingevoegd door artikel 15 (lees : artikel 14) van de wet van 22 januari 1981 - artikel 10, resp. 11, van de Grondwet, waar volgens deze bepaling ' de pensioenen toegekend krachtens deze wet niet in aanmerking komen voor de beperkingen, bepaald in het stelsel van de rust- en overlevingspensioenen van de loonarbeiders ', lees : de beperkingen voorzien in het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, meer bepaald artikel 10bis, ingevoegd door het koninklijk besluit nr. 205 van 29 augustus 1983 ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Op 30 maart 1990 diende L. Van der Aa een aanvraag in om rustpensioen als werknemer. Op die aanvraag werd beschikt bij beslissing van 8 augustus 1990. Uit de bijgevoegde berekening blijkt dat het pensioenbedrag werd bepaald op basis van een loopbaanbreuk 1/45 (het jaar 1988). Daarbij werden vijftien jaren (1974-1987 en 1989), gedurende welke de aanvrager werknemer was, weggelaten. Met toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50 werd rekening gehouden met het feit dat L. Van der Aa een anciënniteitspensioen genoot voor een loopbaan als beroepsmilitair, en daarnaast ook nog een pensioen genoot voor het uitoefenen van het mandaat van voorzitter van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (O.C.M.W.).

Tegen die beslissing tekende L. Van der Aa beroep aan bij verzoekschrift van 12 september 1990. De Arbeidsrechtbank deed bij vonnis van 20 december 1992, bij verstek gewezen ten aanzien van de Rijksdienst voor Pensioenen, de bestreden beslissing teniet. Met ingang van 1 maart 1990 moest aan de eiser het rustpensioen als werknemer worden toegekend op basis van een niet verminderde loopbaan van 16/45 (1974-1989). De loopbaan als militair (1 februari 1950 tot 28 februari 1974) werd bepaald op 28,896/45. Daar zijn loopbaan als voorzitter van het O.C.M.W. van Edegem (144 maanden) de eenheid niet overschreed, moest de werknemersloopbaan niet worden beperkt.

De Rijksdienst voor Pensioenen stelde op 21 april 1993 hoger beroep in tegen dat vonnis; de Rijksdienst vorderde de vernietiging van het bestreden vonnis en de bevestiging van de administratieve beslissing.

In de verwijzingsbeslissing wordt vermeld dat volgens de Rijksdienst voor Pensioenen twee interpretaties van artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 mogelijk zijn. Luidens een eerste interpretatie beoogt vermelde bepaling enkel te voorkomen dat het bedrag van een pensioen in de regeling van werknemers of zelfstandigen, zodra het op basis van de in aanmerking te nemen loopbaan werd vastgesteld, verminderd wordt vanwege het genot van een pensioen in het kader van de wet van 8 december 1976, doch beoogt die bepaling niet in te grijpen in de vaststelling van de loopbaan. Het later ingevoegde artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, dat het beginsel van de eenheid van loopbaan invoert en juist bepaalt dat de loopbaan die in de werknemersregeling in aanmerking wordt genomen, dient te worden aangepast zodat de eenheid niet overschreden wordt, is een bepaling die de vaststelling van de loopbaan regelt en wordt niet beoogd door artikel 15bis van de wet van 8 december 1976. De verwijzende rechter oordeelt evenwel dat de Rijksdienst niet aangeeft waarop die beperkende interpretatie van de tekst steunt, terwijl de tekst van de bepaling geen onderscheid maakt tussen die twee soorten beperkingen. In de in de prejudiciële vraag voorgelegde interpretatie, is de draagwijdte van artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 - bepaling die niet werd opgeheven door de wet van 22 januari 1981 - duidelijk : een afwijking invoeren op gelijk welke « beperking » (van de loopbaan of van de cumulatie van bedragen), voorkomend in de pensioenregeling voor loonarbeiders. Het feit dat aan de reeds bestaande beperkingen in het koninklijk besluit nr. 50 nadien nog een nieuwe (de beperking van de loopbaan tot de eenheid) werd toegevoegd, wijzigt niets aan de algemene draagwijdte van artikel 15bis, dat in het kader van de gehele wet van

8 december 1976 duidelijk is bedoeld als een afwijking, ten voordele van bepaalde mandatarissen en hun rechthebbenden, op bepaalde regels van het koninklijk besluit nr. 50, namelijk de regels die in beperkingen voorzagen van het recht op werknemerspensioenen ten gevolge van de toekenning van het pensioen krachtens de wet van 8 december 1976. Zulks betekent dat het pensioen dat aan L. Van der Aa werd toegekend krachtens de wet van 8 december 1976 niet in aanmerking zou mogen worden genomen voor de beperking van de loopbaan als werknemer met toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50. In die interpretatie rijst de vraag of zulks geen schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet; er wordt immers een onderscheid gemaakt tussen twee categorieën van pensioengerechtigden : diegenen die naast hun pensioen als werknemer nog een pensioen genieten op basis van de wet van 8 december 1976, en diegenen die naast hun pensioen als werknemer enig ander pensioen genieten.

III. De rechtspleging voor het Hof

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 26 januari 1995 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 8 februari 1995 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 februari 1995.

Memories zijn ingediend door :

- L. Van der Aa, Parklaan 136, 2650 Edegem, bij op 21 maart 1995 ter post aangetekende brief;
- de Rijksdienst voor Pensioenen, Zuidertoren, 1060 Brussel, bij op 23 maart 1995 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 27 maart 1995 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 3 april 1995 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- L. Van der Aa, bij op 26 april 1995 ter post aangetekende brief;
- de Rijksdienst voor Pensioenen, bij op 27 april 1995 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 4 juli 1995 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 26 januari 1996.

Bij beschikking van 12 juli 1995 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 28 september 1995 na, enerzijds, de Rijksdienst voor Pensioenen te hebben verzocht het in zijn memorie vermelde vonnis van de Arbeidsrechtbank te Brussel van 11 juni 1992 in de zaak Muller tegen het R.S.V.Z. en, anderzijds, de Ministerraad het in zijn memorie vermelde arrest van het Arbeidshof te Luik van 22 november 1994, te willen overleggen uiterlijk op 11 september 1995.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 13 juli 1995 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 28 september 1995 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. P. Wouters, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. T. Delahaye, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor L. Van der Aa;
 - . Mr. H. Ketsman, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Rijksdienst voor Pensioenen;
 - . Mr. Ph. Gérard, advocaat bij het Hof van Cassatie, en Mr. K. Ronse, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers H. Boel en E. Cereixhe verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. Onderwerp van de in het geding zijnde bepalingen

1. Artikel 15*bis* van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden, ingevoegd bij artikel 14 van de wet van 22 januari 1981 (*Belgisch Staatsblad*, 7 maart 1981) bepaalt :

« De pensioenen toegekend krachtens deze wet komen niet in aanmerking voor de beperkingen, bepaald in het stelsel van de rust- en overlevingspensioenen van de loonarbeiders alsmede in het stelsel van de rust- en overlevingspensioenen van de zelfstandigen. »

2. Artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, ingevoegd bij het koninklijk besluit nr. 205 van 29 augustus 1983 (*Belgisch Staatsblad*, 6 september 1983) bepaalt :

« Wanneer de werknemer aanspraak kan maken op een rustpensioen krachtens dit besluit en op een rustpensioen of een als zodanig geldend voordeel krachtens één of meer andere regelingen en wanneer het totaal van de breuken die voor elk van die pensioenen de belangrijkheid ervan uitdrukken de eenheid overschrijdt, wordt de beroepsloopbaan die voor de berekening van het rustpensioen als werknemer in aanmerking wordt

genomen verminderd met zoveel jaren als nodig om genoemd totaal tot de eenheid te herleiden.

De breuk waarvan sprake in vorig lid drukt de verhouding uit tussen de duur der tijdvakken, het percentage of iedere andere maatstaf met uitsluiting van het bedrag die voor de vaststelling van het toegekende pensioen in aanmerking werd genomen en het maximum van die duur, van dat percentage of van een andere maatstaf op grond waarvan een volledig pensioen kan worden toegekend.

Een gelijkaardige vermindering wordt toegepast wanneer de overlevende echtgenoot van een werknemer op een overlevingspensioen krachtens dit besluit en op een overlevingspensioen of een als zodanig geldend voordeel krachtens één of meer andere regelingen aanspraak kan maken en waarvan de globale belangrijkheid de in het eerste lid bedoelde normen overschrijdt.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder ' andere regeling ' verstaan iedere andere Belgische regeling inzake rustpensioenen en overlevingspensioenen, uitgezonderd die voor de zelfstandigen en iedere gelijkaardige regeling van een vreemd land of een regeling die toepasselijk is op het personeel van een volkenrechtelijke instelling.

De Koning bepaalt :

1° in welke gevallen de vermindering beoogd bij dit artikel niet wordt toegepast;

2° op welke wijze het aantal kalenderjaren van de beroepsloopbaan als werknemer wordt beperkt;

3° welke pensioengedeelten die krachtens andere regelingen worden toegekend voor de toepassing van dit artikel buiten beschouwing worden gelaten;

4° wat onder volledig pensioen in een andere regeling wordt verstaan. »

Die bepaling werd uitgevoerd door het koninklijk besluit van 14 oktober 1983 tot uitvoering van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (*Belgisch Staatsblad*, 27 oktober 1983) en latere wijzigingen.

V. In rechte

- A -

Memorie van L. Van der Aa

A.1.1. Het probleem moet worden geplaatst binnen het geheel van de cumulatieregelingen die de verschillende pensioenstelsels ten opzichte van elkaar bevatten en de draagwijdte die het beginsel van de eenheid van loopbaan daarin precies heeft. In de sector van de overheidspensioenen bepaalt artikel 40 van de wet van 5 augustus 1978 dat het totaal bedrag van het rustpensioen afkomstig uit de openbare sector, in het geval van een gemengde loopbaan, bestaande uit een of meer openbare rustpensioenen en een of meer rustpensioenen uit de regeling van de werknemers of de zelfstandigen, een bepaald plafond niet mag overschrijden en, als zulks wel het geval zou zijn, het totaal bedrag van het rustpensioen uit de openbare sector verminderd wordt tot die maximumgrens. De beperking van de pensioenen geschiedt hier door een beperking van de bedragen ervan en het beginsel van de eenheid van loopbaan is niet van toepassing. Die regeling geldt ook voor de pensioenen van de burgemeesters, schepenen en voorzitters van een O.C.M.W. (artikel 38, 3°, van de wet van 5 augustus 1978).

Uit de parlementaire voorbereiding van de wet tot wijziging van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden blijkt, enerzijds, dat de wetgever uitdrukkelijk die pensioenen heeft onderworpen aan de cumulatieregeling van de openbare sector en,

anderzijds, dat hij die buiten de cumulatieregeling van de privé-sector heeft gehouden. Dat geschiedde op grond van de feitelijke vaststelling dat in de overgrote meerderheid van de gevallen die plaatselijke mandaten uitgeoefend worden naast een andere voltijdse bezigheid en dat, zo de cumulatieregels uit de privé-sector zouden worden toegepast, de pensioenen uit die sector aanzienlijk en zelfs tot nul zouden worden gereduceerd. Dat werd niet verenigbaar geacht met het algemeen belang; de vrees bestond immers dat die plaatselijke mandaten niet meer aantrekkelijk zouden zijn en bijgevolg niet meer zouden worden opgenomen bij dergelijke slechte vooruitzichten. De pensioenlasten worden gedragen door de lokale besturen en de toekenning van de pensioenrechten geschiedt mede om redenen van beloning voor aan de gemeenschap bewezen diensten.

A.1.2. Het beginsel van de eenheid van loopbaan werd in de sector van de privé-pensioenen voor de werknemers ingevoerd bij artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 205 van 29 augustus 1983 (artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50). Dat beginsel is verre van absoluut vermits de opdrachtwet verbiedt afbreuk te doen aan de algemene beginselen in elk der stelsels van de sociale zekerheid. Hetzelfde beginsel werd voor de zelfstandigen ingevoerd door artikel 142 van de wet van 15 mei 1984 (artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72). Die wet bepaalt uitdrukkelijk dat zij geen afbreuk doet aan de stelsels van de overheidssector en in het bijzonder aan het stelsel van de wet van 8 december 1976. De invoering van het beginsel van de eenheid van loopbaan in de privé-stelsels had tot doel het beginsel van de maximale beroepsloopbaan dat geldt bij homogene beroepsloopbanen uit te breiden tot de situatie van opeenvolgende beroepsactiviteiten. De bedoeling was voornamelijk de gemengde beroepsloopbanen samengesteld uit opeenvolgende beroepsactiviteiten te beperken en niet zozeer de gemengde beroepsloopbanen ten gevolge van gelijktijdig uitgeoefende activiteiten. Het feit dat de wettekst uiteindelijk ruimer is geformuleerd doet niets af aan het feit dat er verschillende soorten gemengde beroepsloopbanen bestaan.

A.1.3. Artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 voert geen verschil in behandeling in tussen categorieën van personen die zich in dezelfde situatie bevinden. Die bepaling behoudt wel een verschillende behandeling voor aan categorieën van personen die zich in verschillende omstandigheden bevinden. Een pensioengerechtigde in de werknemersregeling met een gemengde loopbaan, die gelijktijdig, naast zijn werknemersloopbaan, nog een loopbaan als lokaal mandataris heeft opgebouwd, bevindt zich niet in dezelfde situatie als een werknemer die geen dergelijk mandaat heeft uitgeoefend. De keuze van de wetgever om de lokale mandatarissen uit te sluiten van de berekening van de eenheid van loopbaan komt enkel de wetgever toe en kan enkel gekritiseerd worden indien de verschillen die erdoor ontstaan of worden behouden kennelijk willekeurig of onredelijk zijn. Dat is niet het geval omdat die mandatarissen onderworpen zijn aan de cumulatieregeling van de overheidspensioenen en het algemeen belang vereist dat de uitoefening van die mandaten voldoende aantrekkelijk wordt gehouden; het pensioen van een openbaar mandataris is eerder een beloning voor ten dienste van de gemeenschap opgenomen taken dan een vervangingsinkomen.

Ook al mocht men aannemen dat de categorie van de gemeentelijke mandatarissen met een gemengde loopbaan ten gevolge van een gelijktijdige uitoefening van een werknemersactiviteit vergelijkbaar is met werknemers die niet een dergelijk mandaat hebben uitgeoefend, dan nog is het onderscheid redelijk verantwoord. Wanneer een werknemersactiviteit gelijktijdig met een zelfstandige activiteit werd uitgeoefend, laat de wetgever de beperking immers ook niet spelen in de werknemersregeling, doch slechts in die van de zelfstandigen. Hieruit blijkt dat het in de ogen van de wetgever volstaat dat er één cumulatieregeling van toepassing is om de beperkingen in de werknemersregeling niet te laten spelen. Voor mandatarissen is dat de cumulatieregeling van de overheidssector. Ten aanzien van de doelstelling van het beginsel van de eenheid van loopbaan heeft artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 geen onevenredige gevolgen nu de pensioenlasten worden gedragen door de lokale overheden en zulks geen gevolgen heeft op de financieringswijze door de Belgische overheid van de pensioensector. Het beginsel kan ook enkel in zuivere vorm worden toegepast bij een gemengde loopbaan bestaande uit opeenvolgende beroepsactiviteiten. De wetgever heeft zoals vermeld hogere belangen laten primeren bij het uitwerken van de ter discussie staande regeling. Een ongecorrigeerde toepassing van het beginsel van de eenheid van loopbaan zou tot onevenredige zware lasten leiden omdat het werknemerspensioen aanzienlijk, zo niet tot nul, zou worden gereduceerd.

De vraag moet ontkennend worden beantwoord.

Memorie van de Rijksdienst voor Pensioenen

A.2.1. Met artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 werd beoogd te voorkomen dat het pensioenbedrag in de regelingen voor loonarbeiders (werknemers) en zelfstandigen zou worden verminderd of

zelfs tot nul zou worden gereduceerd ten gevolge van anticumulatiebepalingen waarin de bedoelde wetgevingen voorzien. Zulks betekent dat een overeenkomstig de wet van 8 december 1976 toegekend pensioen niet in aanmerking mag worden genomen om, rekening houdend met de cumulatiebeperkingen waarin is voorzien bij artikel 20, eerste lid, van het koninklijk besluit nr. 50, bij de artikelen 52 en 64ter van het koninklijk besluit van 21 december 1967 en bij het koninklijk besluit van 21 december 1979, een overlevingspensioen in de werknemersregeling te verminderen. Bij vermeld artikel 20, eerste lid, van het koninklijk besluit nr. 50 is bepaald dat het overlevingspensioen niet kan worden samengevoegd met een rustpensioen of met enig ander als rustpensioen geldend voordeel, tenzij ten belope van het door de Koning bepaalde bedrag.

Artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50 (ingevoegd bij het koninklijk besluit nr. 205 van 29 augustus 1983) voert de eenheid van loopbaan in. Met andere woorden, het is op het ogenblik dat de beslissing inzake toekenning van een werknemerspensioen moet worden genomen dat de in de andere regelingen, uitgezonderd in die der zelfstandigen, erkende loopbanen dienen te worden samengeteld en dat de loopbaan die in de werknemersregeling in aanmerking wordt genomen dient te worden aangepast, zodat de eenheid niet wordt overschreden. Op het ogenblik waarop artikel 15bis door de wet van 22 januari 1981 werd ingevoegd in de wet van 8 december 1976 kon uiteraard geen sprake zijn van, of verwezen worden naar, de vermindering bedoeld bij artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, vermits dit nog niet bestond.

Het is duidelijk dat artikel 10bis geen anti-cumulatieregeling is, doch een bepaling die de toekenning van het pensioen zelf regelt en die als dusdanig moet worden gelezen in samenhang met artikel 10 van hetzelfde besluit, inzonderheid met het vierde lid van paragraaf 1 van die bepaling, waarbij is bepaald dat wanneer het aantal kalenderjaren welke de loopbaan bevat, hoger is dan het aantal uitgedrukt door de noemer van de breuk, enkel tot het beloop van dat laatste aantal, de kalenderjaren in aanmerking mogen worden genomen welke recht geven op het voordeligste pensioen. Die bepaling wijzigt niets aan de bepalingen uit de pensioenwetgeving die het gelijktijdig genieten van een rustpensioen en van een overlevingspensioen regelen. Aangezien het enkel de bedoeling is van artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 te voorkomen dat de krachtens die wet toegekende pensioenen aanleiding zouden geven tot een beperking van het pensioen in de regeling voor werknemers en/of zelfstandigen, moet de toepassing ervan worden beperkt tot die bepalingen die het gelijktijdig genieten van een rustpensioen en van een overlevingspensioen regelen en kan de toepassing ervan niet worden uitgebreid in die zin dat de loopbaan als gemeentemandataris zou verhinderen de loopbaan als werknemer zodanig vast te stellen dat de eenheid van loopbaan niet wordt overschreden. Bovendien het feit dat het beginsel van de eenheid van loopbaan enkel wordt toegepast op de samenloop van pensioenen van dezelfde aard, dient in het bijzonder te worden beklemtoond dat de vermindering de beroepsloopbaan als werknemer treft, met andere woorden dat zij geschiedt vóór de vaststelling van het ontstaan van het recht op pensioen en, *a fortiori*, vóór de berekening van de toekenning. Artikel 10bis wordt dus geenszins buiten werking gesteld door artikel 15bis. Elk van die bepalingen betreft een specifiek facet van de wetgeving : de eerste regelt de samenloop van loopbanen en bepaalt in welke mate een pensioen kan worden toegekend in de regeling voor de werknemers, de tweede regelt de gevolgen van het gelijktijdig genieten van twee verschillende pensioenen. Artikel 15bis betreft het pensioenbedrag, in voorkomend geval toegekend na de toepassing van artikel 10bis. De Arbeidsrechtbank te Brussel oordeelde bij vonnis van 11 juni 1992 dat artikel 10bis artikel 15bis stilzwijgend heeft opgeheven, wat betreft de samenloop van loopbanen als werknemer en in een andere regeling. Van stilzwijgende opheffing is sprake wanneer de inhoud van de nieuwe regel niet verenigbaar is met de vroegere. De Rijksdienst behoudt zich het recht voor na het wijzen van het eindarrest door het Arbeidshof zo nodig een voorziening in cassatie op dat punt in te stellen.

A.2.2. In zoverre artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 nog van toepassing is, moet de vraag positief worden beantwoord. Er is geen enkele objectieve reden, gelet op de bedoeling van de wetgever bij de aanneming van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, om nog een voorrecht op dat punt te kunnen verantwoorden voor sommige mandatarissen en hun rechtverkrijgenden in vergelijking met de overige pensioengerechtigden (werknemers, zelfstandigen en/of openbare sector).

Memorie van de Ministerraad

A.3.1. Uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat er betwisting is ontstaan over de toepassing van artikel 15bis en over de eventuele opheffing ervan door artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, ingevoegd bij het koninklijk besluit nr. 205 van 29 augustus 1983. Die vragen zijn niet aan de orde in de procedure voor het Hof. Zij moeten beslecht worden door het Hof van Cassatie, dat daaromtrent trouwens geadieerd is door een voorziening in cassatie tegen een arrest van het Arbeidshof te Luik van 22 november 1994. De Ministerraad stelt voor te antwoorden op de vraag van het Arbeidshof zoals ze is gesteld.

A.3.2. Uit de parlementaire voorbereiding van artikel 15bis van de wet van 8 december 1976, uit de besprekingen die werden gewijd aan een later voorstel tot wijziging van de wet, voorstel dat werd verworpen, en uit het antwoord op een parlementaire vraag blijkt dat er een regeling bestaat waarbij cumulatie tussen verschillende pensioenen wordt uitgesloten en die geldt voor iedereen. De enige uitzondering die is blijven bestaan zou die zijn voor bepaalde mandatarissen. Uit de parlementaire voorbereiding kan niet worden afgeleid dat er enige redelijke verantwoording bestaat om een dergelijk verschil in behandeling te handhaven. Artikel 15bis van de wet van 8 december 1976 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Memorie van antwoord van L. Van der Aa

A.4.1. De Rijksdienst voor Pensioenen en de Ministerraad gaan uit van de door de Arbeidsrechtbank en het Arbeidshof verworpen premisse dat artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50 voorrang heeft op artikel 15bis van de wet van 8 december 1976. De beslechting van die rechtsvraag komt echter niet aan het Hof toe.

A.4.2. De Rijksdienst voor Pensioenen en de Ministerraad beperken zich tot de affirmatie dat er geen redelijke verantwoording bestaat voor artikel 15bis. Zij weerleggen geenszins de verantwoording verstrekt in de door L. Van der Aa neergelegde memorie (A.1.3). Er bestaan trouwens nog andere afwijkingen op het beginsel van de eenheid van de beroepsloopbaan. De desbetreffende regeling is neergelegd in artikel 2, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 14 oktober 1983, ter uitvoering van artikel 10bis, vijfde lid, van het koninklijk besluit nr. 205. De pensioenen die de gestelde forfaitaire grens niet overschrijden worden geacht daadwerkelijk overeen te stemmen met bijkomstige functies, waarvan de loopbaan niet meetelt voor de berekening van de eenheid. Als een wettelijk vermoeden dat gebaseerd is op een forfait volstaat voor de uitsluiting van de toepassing van de eenheid van loopbaan, dan is een uitsluiting die gebaseerd is op de eigenheden van een lokaal mandaat zeker redelijk verantwoord.

Memorie van antwoord van de Rijksdienst voor Pensioenen

A.5.1. Het feit dat een gemeentelijk mandaat slechts enkele uren in beslag zou nemen en niet storend is voor de normale beroepsactiviteiten is *in se* niet relevant. Bij de beperking tot de eenheid van loopbaan zoals bepaald in artikel 10*bis* wordt immers geen rekening gehouden met beperkte activiteiten in openbare dienst voor zover het omgerekend bedrag van het pensioen in de andere regeling kleiner is dan het forfaitair bedrag geldend in de werknemersregeling, tenzij de som van de omgerekende bedragen het forfaitair bedrag evenaart of overschrijdt. Ten onrechte meent L. Van der Aa een argument te kunnen halen uit het feit dat een mogelijke financiële weerslag in het pensioenstelsel van de privé-sector een beletsel zou kunnen vormen voor waardevolle kandidaten om mandaten zoals dat van voorzitter van een O.C.M.W. op zich te nemen. Niet alleen zijn die mandaten ook bezoldigd, maar daarenboven dient de vraag te worden gesteld of het algemeen belang kan worden gediend door kandidaten die zich enkel laten leiden door materiële bekommernissen zoals eventueel bijkomend pensioen.

A.5.2. Het is duidelijk dat de wetgever, toen hij in 1983 het principe van de eenheid van loopbaan heeft ingevoerd wat betreft de gemengde loopbanen en hierop in geen uitzonderingen voorzag, de bedoeling had af te wijken van vroegere bepalingen die in strijd waren met dat principe, zodat dit dan ook niet zonder gevolg kan blijven wat de vraag betreft inzake de eventuele schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 15*bis*. Een verantwoording voor het verschil in behandeling kan zeker niet worden gevonden in het algemeen belang dat erin zou bestaan waardevolle kandidaten aan te trekken voor welbepaalde functies. Heel wat taken van algemeen belang worden heden ten dage nog waargenomen tegen zeer geringe of zelfs zonder vergoeding. Er kan niet worden ingezien, mede gelet op de noodzaak het financiële evenwicht in de verschillende stelsels te verzekeren, welke objectieve en redelijke verantwoording er voor het verschil in behandeling zou bestaan en waarom die categorie van mandatarissen niet zou moeten bijdragen tot de inspanningen die van anderen, die veelal over een lager pensioen beschikken, worden gevraagd voor het behoud van het financiële evenwicht van de stelsels van de sociale zekerheid.

- B -

B.1. Uit het arrest waarbij de prejudiciële vraag wordt gesteld en uit de memories van de partijen blijkt dat de bepalingen die het voorwerp uitmaken van de prejudiciële vraag op verschillende wijzen kunnen worden geïnterpreteerd. Het Hof antwoordt op de prejudiciële vraag in de door de rechter voorgelegde interpretatie.

B.2. Volgens die interpretatie houdt artikel 15*bis* van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden in dat het pensioen dat aan hen wordt toegekend, ter uitvoering van die wet niet in aanmerking mag worden genomen voor het beperken van het pensioen waarop zij aanspraak zouden kunnen maken in het stelsel van de rust- en overlevingspensioenen van de loonarbeiders en mag zulks in het bijzonder niet gebeuren door toepassing van artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

B.3. Volgens de verweerder voor de verwijzende rechter vloeit uit die interpretatie geen

discriminatie voort. Vooreerst, omdat de door vermelde wet beoogde mandatarissen die aanspraak maken op een rustpensioen als werknemer op generlei wijze kunnen worden vergeleken met andere werknemers met een gemengde loopbaan die geen mandaat als lokaal mandataris hebben uitgeoefend. In bijkomende orde, omdat het verschil in behandeling redelijkerwijze is verantwoord nu de wetgever in het algemeen belang beoogde het mandaat als lokaal mandataris voldoende aantrekkelijk te houden voor waardevolle kandidaten die zich ten dienste van de gemeenschap willen inzetten. Tenslotte, omdat de financiële lasten ervan door de lokale overheden worden gedragen en geen weerslag hebben op de financieringswijze van de pensioensector door de federale overheid.

De Rijksdienst voor Pensioenen en de Ministerraad daarentegen zijn van oordeel dat er geen enkele objectieve reden is om, gelet op de bedoeling van de wetgever bij de aanneming van artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50, nog een voorrecht op dat punt te kunnen verantwoorden voor sommige mandatarissen en hun rechtverkrijgenden in vergelijking met de pensioengerechtigden uit andere regelingen.

B.4. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.5. Weliswaar berust het verschil in behandeling dat het gevolg is van de betrokken bepalingen op een objectief criterium, namelijk het feit dat de rechthebbende gedurende een zekere periode het mandaat van burgemeester, schepen of voorzitter van openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn heeft uitgeoefend, doch het is redelijkerwijze niet verantwoord, nu bij de invoering van artikel 10*bis* in het koninklijk besluit nr. 50 de bedoeling voorlag door de invoering van het beginsel van de eenheid van loopbaan in de rust- en overlevingspensioenen, stelsel dat ten deze als residuair wordt beschouwd, alle werknemers met een gemengde beroepsloopbaan op gelijke voet te behandelen en zulks met het oog op het beheersen van de uitgaven in die pensioenregeling. De in de parlementaire voorbereiding van artikel 15*bis* van de wet van 8 december 1976

vermelde reden, namelijk voorkomen dat het pensioen als werknemer of als zelfstandige « aanzienlijk wordt verminderd of zelfs tot nul herleid als de begunstigde tegelijkertijd het voordeel van een pensioen op grond van een gemeentelijk of gelijkgesteld mandaat geniet » (*Gedr. St.*, Kamer, 1979-1980, nr. 333/4, p. 2) kan het verschil in behandeling niet verantwoorden. Een dergelijke verantwoording zou immers ten behoeve van alle andere werknemers met een gemengde beroepsloopbaan kunnen worden aangevoerd om af te wijken van de regel van de eenheid van de beroepsloopbaan.

Het Hof stelt overigens vast dat de Koning, ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, diverse versoepelingen op de regel van de eenheid van de beroepsloopbaan kan invoeren en dit met toepassing van artikel 10*bis*, vijfde lid.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 15*bis* van de wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre die bepaling zo wordt gelezen dat zij de toepassing van de beperkingen voorgeschreven in artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers uitsluit.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 14 december 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

L. De Grève